

NA DE RAADSVERKIEZINGEN

DE GEMEENTE IS NOG NIET OVERWERKT

Op 2 juni is het aantal gemeenteraadsleden van de PPR toegenomen. Welke mogelijkheden hebben zij om aan de „basis” van het openbaar bestuur bij te dragen aan de ontwikkeling van PPR-ideeën over werkgelegenheids- en inkomensbeleid? Jeroen van Urk, gemeenteraadslid in Hengelo, over de bierkaaien die daarbij beklommen moeten worden.

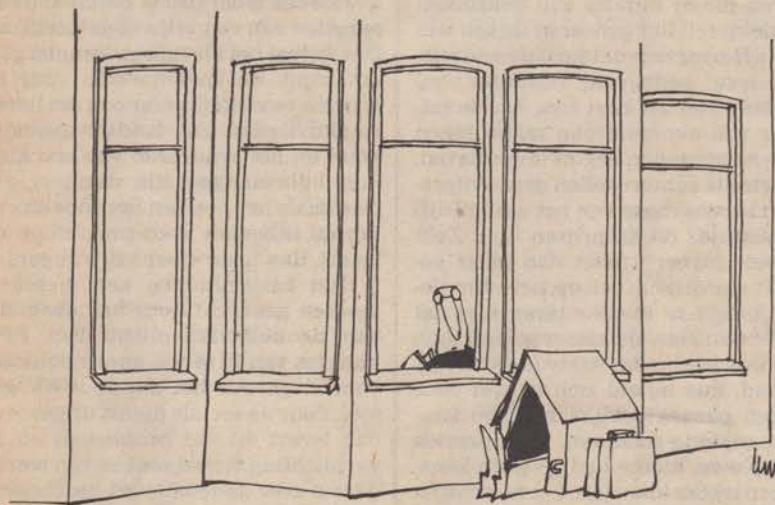
Onze praeses Wim de Boer zei het nog op het laatste kongres: op gemeentelijk nivo kan de PPR haar opvattingen omzetten in praktisch handelen. We werken immers vanuit de menselijke maat en het gemeentebestuur kan die maat nog redelijk aan. Wat echter te doen binnen een gemeenteraad aan de problemen die mensen momenteel als het meest nijpend ervaren. Hun werkloosheid en de hoogte van hun

JEROEN VAN URK

heeft van oudsher nauwelijks mogelijkheden op sociaal-ekonomisch terrein. De ontwikkeling van werkgelegenheid is daar blijven steken in het stimuleren van bedrijvigheid middels aanleg van industrieterreinen. Op het modale stadhuis vind je met moeite een ekonoom die met de koördinatie

aktieve rol toemeten in het ontwikkelen van een lokaal werkgelegenheidsbeleid.

Vroeger was het de industrie zelf die zich wel kon „redden” en vooral niet voor de voeten moest worden gelopen. Later leidde de ontwikkeling in de richting van grootschaligheid, waardoor een gemeentebestuur al helemaal het zicht kwijt raakte. Vanuit die traditie bestaan er de nodige belemmeringen om binnen de aanzetten tot regionalisering van het sociaal-ekonomisch beleid tot een fundamentele, ondersteunende rol voor het gemeentebestuur te komen. Bevoegdheden hebben gemeenten nauwelijks. En daarbij komt nog het gegeven, dat in de meeste gemeenteraden een rechtse meerderheid niet het inzicht vertoont dat een actieve rol voor de lokale overheid is weggelegd. Juist omdat hij ziet wat zijn inwoners aan den lijve ervaren zou je mogen verwachten dat een raad bewogen initiatieven zou ontplooiën. Maar nee, het enige waar serieus over gediscussieerd wordt is het al dan niet „privatiseren” van gemeentelijke taken. Met het overhevelen van bijvoorbeeld geiseronderhoud naar de „vrije, ondernemingsgewijze produktie” geeft een gemeentebestuur dan juist een stukje invloed op het plaatselijke ekonomische leven weg. En geeft dat bestuur indirect toe, dat haar eigen arbeidsvoorwaarden té goed zijn, want hoe zou het toch komen dat een particulier bedrijf met dezelfde grootte als een gemeentelijk bedrijf goedkoper is?! Hier ligt een eerste taak voor PPR-raadsleden: het *bijzonder kritisch volgen* van deze ontwikkelingen. Het eigen werkgelegenheids- en personeelsbeleid van het gemeentebestuur dient tot voorbeeld te kunnen strekken. An-

uitkeringen. Of in het gunstigste geval: de dreiging je werk kwijt te raken.

Hier komt het probleem om de hoek kijken, dat een idee als het basisinkomen met zijn gunstige effecten op werkgelegenheids- en inkomensontwikkeling, makro-ekonomisch redelijk in elkaar steekt. Op mikro-nivo wordt het echter lastiger om zo'n idee dichterbij te brengen. Een gemeente

van het plaatselijke werkgelegenheidsbeleid belast is. Laat staan een stafafdeling. In een gemeente als Hengelo betekent de portefeuille ekonomische zaken voor de betrokken wethouder niet veel meer dan het marktwezen en het verpachten van het kermisterrein... Natuurlijk, het klinkt zo wat overdreven. Onmiskenbaar is echter dat gemeenteraden zich veelal geen

ders worden mooie plannen voor de totale bedrijvigheid in stad en streek maar met schouderophalen afgedaan door derden. Afstoten van gemeentelijke bedrijven zou uitsluitend en alleen overwogen mogen worden wanneer dit een kleinschaliger, werkzamer beheer tot gevolg heeft, maar zeker niet wanneer de arbeidsvoorwaarden van werknemers/ambtenaren in het geding zijn.

Kaart

Als de gemeenteraad dan zelf niet de puf op kan brengen om wezenlijk beleid te ontwikkelen om de werkgelegenheidssituatie in town aan te pakken kan een ondersteunende commissie wellicht zijn diensten bewijzen. Zo'n commissie „ter behartiging van bepaalde belangen” (art. 61 gemeentewet) zal samengesteld moeten worden uit vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers maar vooral ook werklozen. Zij hebben wel het meest directe belang bij het scheppen en herverdelen van werk! Situaties waarin wethouders en ambtenaren „even snel” het banenplangeld gaan verdelen zonder degenen om wie het gaat daarbij actief te betrekken zijn uit den boze.

In Hengelo werd het project Mensen zonder Werk, waarin concrete ideeën leefden van werklozen zelf, gepasseerd – zelfs nadat het project zelf aan de bel trok.

Zo'n commissie zou of zelf beleid kunnen ontwikkelen en dat aan de raad voorleggen of binnen tevoren door de raad uitgestippelde lijnen concreet maatregelen kunnen voorbereiden. Dan is tenminste tevoren duidelijk dat bij het nemen van die maatregelen ze behoorlijk doorgesproken zijn en is de kans op gedragen uitvoering groter. Het is duidelijk, dat de PPR de raad zou moeten pressen tot het uitzetten van de grote beleidslijnen die door betrokkenen nader worden uitgewerkt. Zo komt de raad zijn politieke verantwoordelijkheid na. Maar als een gemeenteraad zo a-politiek is ingesteld dat hij het besturen liever overlaat aan zo'n commissie dan is het maken van deze vuile handjes akseptabel. Hoe dan ook gebeurt er wat.

Overigens zou de politieke invloed van de raad in beide gevallen tot zijn recht kunnen komen via een *project-wethouder voor werkgelegenheid*. Dit idee van de vakbeweging verdient aanbeveling. De betrokken wethouder dient de nodige speelruimte van zijn kollegae te hebben en kan deel uit maken van de genoemde commissie. Ideeën die in de raad naar voren zijn gebracht (en al dan niet al door de raad tot beleidslijn zijn verheven) kunnen

door deze wethouder naar de commissie worden meegenomen.

Het gemeenteraadslid van de PPR zal er dan het nodige aan moeten doen om de wethouder/de raad voor zijn ideeën te porteren. Welke kunnen dat zo al zijn? Om te beginnen is het belangrijk dat het gemeentebestuur precies op de hoogte is van de huidige stand van zaken. Alert reageren bij negatieve ontwikkelingen is dan mogelijk; de plaatselijke volksvertegenwoordiging kan dan optimaal haar politieke en bestuurlijke kanalen richting hogere overheid gebruiken. Ook voor het vergeven van gemeentelijke orders kan het handig te zijn te weten hoe bepaalde bedrijven er voor staan. Het zou dan bijvoorbeeld aanbeveling verdienen niet de laagste aanbesteding te kiezen maar de wat hogere van een aannemer, die zijn laatste ademstoten lijkt te bezigen. Dat zou trouwens heel goed een aannemer kunnen zijn, die minder met geprefabriceerde bouwelementen werkt maar nog eigen timmerlieden in dienst heeft!

Het stimuleren van kleinere bedrijven (waar toekomst in blijkt te zitten) zou moeten kunnen door *verschil in tarieven* toe te passen. Allereerst voor de grond; bij voorkeur door een verschillend canon voor erfpacht en anders maar een voordeliger vierkantemeterprijs bij grondverkoop. Energietarieven van hetzelfde laken een pak. Prijzen voor gas lager stellen voor bedrijven die er minder van gebruiken (de kleinere!) ligt geheel in de lijn van het PPR-program dat juist de energieintensieve bedrijven zwaarder wil aanslaan. Het zal best zijn, dat de minister van economische zaken tegen zulke maatregelen begint te sputteren. Nog steeds echter stellen gemeenteraden (als beheerder van het gasbedrijf) meestentijds de gasprijzen vast. Zo'n formeel gegeven moet dan maar gebruikt worden om een op zich stimulerend beleid te confronteren met dat van de minister. De kiezer gelooft toch al weinig in zijn concrete besluitvaardigheid, dus hij zal zich er wel voor hoeden perpektiefrijke plannen simpel terzijde te schuiven. Het opzetten van nieuwe, kleine bedrijven in kansrijke markten (men leze het tussentijdse scenario-rapport van het Centrum voor Energiebesparing) zou trouwens goed kunnen gebeuren door uitkeringsgerechtigden. De gemeente moet dan eens wat *HEAO's bij de sociale dienst* aanstellen, die samen met de maatschappelijke werkers mensen helpen een bedrijf op te zetten en in de aanloopfase ondersteuning verlenen door bijvoorbeeld de boekhouding te doen.

Arbeidstijdverkorting is alom aanvaard als een oplossing voor het

probleem dat niet iedereen meer in staat is betaald zijn steentje aan het voortdraaien van de aardkloot bij te dragen. Hier ligt een mogelijkheid voor het gemeentebestuur *konkrete plannen te ontwikkelen*. Het doorrekenen van de kosten, wanneer je de werkweek van bijvoorbeeld de reinigingsdienst verkort, is te doen. Voorlopig uitgaande van het minimumloon als laagste verdienste.

Het gemeentebestuur kan in de onderhandelingen met werknemers en vakbonden zinspelen op de bereidheid van hoger gesalarieerden een deel van hun inkomen in te leveren bij het verkorten van de werkweek. Uiteindelijk zal deze solidariteit er niet toe leiden dat daarmee arbeidstijdverkorting budgettair neutraal kan verlopen. Het zou echter goed mogelijk kunnen zijn dat de meer benodigde loonsom gefinancierd kan worden uit de uitkeringen die de sociale dienst betaalt aan uitkeringsgerechtigden. Op de vrijkomende arbeidsplaatsen (met een kortere werkweek) moeten dan wel die WWV'ers en ABW'ers worden aangesteld; slechts dan is zo'n plan hard te verkopen aan de ministers van Sociale Zaken en CRM die er mee akkoord zullen moeten gaan.

Sollicitatieplicht

De gemeenteraad kan de wezenlijke functie van onbetaalde arbeid als aanvulling op de (verkorte) betaalde werkweek meer plaats geven door het opzetten van een vrijwilligerscentrale. Daarbij zal het niet alleen kunnen gaan om hand- en spandiensten voor bejaarden en zieken, maar ook om hardere activiteiten. Als landschapsonderhoud en het renoveren van een clubhuis onbetaalbaar zijn wanneer professionals het doen en het voor ons nationaal inkomen geen problemen oplevert, dan maar door vrijwilligers.

Het basisinkomen kan dichterbij worden gebracht door het afschaffen van de sollicitatieplicht. Het PPR-kongres van 15 mei jl. sprak zich daarvoor al uit. Als het om de WWV gaat (ook door de sociale dienst uitgevoerd) dan levert dit wel problemen op. De verplichting tot het zoeken van werk is daarin zeer gedetailleerd beschreven, en veel meer dan een oogje dichtknijpen kan de gemeente niet. Niettemin kunnen de medewerkers van de sociale dienst wel zo geïnstrueerd worden. De bijstandsmatenschappelijk werkers zullen er overigens niet mee zitten, die hebben het al druk genoeg zonder controle op solliciteren. De ABW echter heeft het slechts over de verplichting „voldoende besef te betonen voor de verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan”.